

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe un an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4.50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane

 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbătă.

Episcop și capitu.

Moartea primatului Vaszary a dat prilej presei catolice și mai ales celei liberale să pună chestii la ordinea zilei, cari merită să fie apreciate și de noi. Se știe, că Vaszary a fost bărbat cu alese însușiri. Ca fost călugăr ducea și în scaunul primațial o viață mai mult contemplativă, fiind piu, blând și de o erudițiune extraordinară. Chestiile mari dela ordinea zilei nu-l prea pasionau, iar uriașa lui potestate, pe care i-o oferea dreptul public ungar, nu o a deprins nici odată în tot cursul domniei sale, deși i-se dase câteva ocazii. Era de o fire domoală, voință de fer n'a avut, fiind însă patriot bun, și nefăcând guvernelor dificultăți din cale afară mari, s'a putut menține la suprafață până la adânci bătrânețe în scaunul primațial.

Alte chestii au fost, cari l'au răsturnat din splendida lui situație. Vaszary nu arăta mult interes nici afacerilor proprii nici chestiilor sale diecezane. Uriașele domenii primațiale le încredință purtării de grijă a rudeniilor sale, iar instituțiile culturale, pii și de binefacere, create de antecesorii săi și îndrumate la munificența sa și a urmașilor, remaseră sub ocârmuirea lui așa zicând fără stăpân. Venitele primațiale scădeau în mod înspăimântător, deși exploatarea lor se făcea pe o scară întinsă. În tot timpul stăpânirii sale nu s'a reparat nimic, nici vre-o îmbunătățire în felul de cultură a solului nu s'a introdus. Primatele fu la urmă necesitat a se degaja de multele obligamente prin contragerea unor însemnate împrumuturi, cari măriaș și mai mult halul, în care ajunse.

Foile liberale alarmaseră lumea asupra stărilor dela curtea primațială. Se iviseră grave nemulțămiri și în corpul episcopal, până ce guvernul se hotărî se întrevină și să-l treacă

la penzie pe moșneagul primate, asigurându-i din venitele urmașului său o rentă convenabilă pentru restul zilelor sale.

Cazul dimisiei primatului Vaszary a fost cu atât mai senzațional, cu cât lumea este obișnuită se considere în orice beneficiu episcopal un post conferit pe o viață, din care nu mai poate fi ridicat nime, decât cel mult pe motive politice. Mai asigură atât dreptul canonic, cât și dreptul public al țării episcopului atari privilegii, cari fac ca în persoana lui să se întrunească tot ceea ce zic interese materiale și personale a diecezei unde chemat e să păstorească. În dieceza sa fiecare episcop e singurul și exclusivul stăpân. El își administrează domeniile cum vrea, venitele sunt pur personale ale lui, îngrijirea de subalterni, adaptarea și subvenționarea institutelor culturale, pii și de binefacere existente, fondarea instituțiilor noi formează exclusiva lui preocupare. Se face ceva dacă vrea, ori nu se face. Capitularii sunt consilieri numai, cărora le stă în voie a-și expune convingerile lor, al sfătui pe Ilustritatea — Excelența Sa, dar drept de dispunere unul este, cel al episcopului.

Autocrația aceasta, situația excepțional favorabilă a episcopului, a creat o atmosferă absolut neprietnică capitulelor. În fața atotputernicei episcopocii, mărită ici-colo și prin o atitudine severă personală, a redus corporațiunea canonicilor la simplu mechanism consultativ, de a cărui sfat în multe locuri nici curios nu mai e nime. Și dacă mai considerăm, că capitularii sunt tot numai din mila episcopilor numiți, vom înțelege de ce e atât de puțină viață în această ilustră corporațiune bisericească.

Distanța dintre episcop și capitu se mărește și mai mult prin

resonul separat al fiecăruia. Episcopul, ca singur răspunzător pentru faptele sale, nu vrea să-și asume convingerile consilierilor săi, rămași la adăpostul situații lor de consilieri numai, iar acești din urmă ușor dau din umeri, zicând: Episcopul face ce vrea, el poartă răspunderea, noi suntem consilieri numai.

Resonul acesta e cât se poate de fals.

E fals și primejdios, dacă un capitu poate se rezona în felul acesta și să arunce întreagă răspunderea pentru mersul afacerilor asupra episcopului, pe motivul, că capitulul e numai o corporațiune consultativă. Ar fi o degradare a acestei ilustre instituțiuni, dacă s'ar considera pe sine curat numai făcând pe anturajul episcopal, și pe statistul, ce augmentează splendoarea dela curtea episcopicească.

Dacă Vaszary avea un capitu resolut, care se cuteze a pași energic și cu demnitate în fața lui, de bună-seamă că nu ajungea a fi delăturat dintr'un post atât de strălucit, nici biserica catolică din arhidieceza Strigonului într'un hal, din care dacă după decenii, va mai putea eși.

Și mai e lucru cunoscut, că în dieceza, unde lucrurile merg prost, unde se dărapănă toate și nimic nu se face, unde fiecare își vede de micile sale daraveri, iar de cele mari chiar numai ut aliquid fecisse videtur — vina o poartă în mare parte capitulul.

Am avut și noi cazul nostru tipic. Episcopul Szabo a putut stăpâni în Gherla zeci de ani, bolnav ori neputincios, Dumnezeu știe, dar la tot cazul nepotrivit la un loc cu atâta răspundere.

Ne folosim deci de prilejul ce ni-l ofere cazul primatului Vaszary, ca să statorim măsura răspunderii episcopale în nex cu cea a capitulului. Oricum se va interpeta poziția de

drept public, autocrația unui episcop, fapt e că la actele de interes general săvârșite de el, participă consilierii săi cu aceeași răspundere, ca și dânsul. Dacă am putea să cântărim această răspundere, după judecată drepată omenească, ar trebui să zicem că măsura răspunderii capitlului crește, cel puțin în proporția numărului, în raport cu episcopul, care e numai unul.

E bine să se știe aceasta mai ales în biserica noastră, unde altcum nici nu ne-am putea permite un lux atât de mare, ca cel provocat de cazul lui Vaszary. Dar afară de aceea, noi suntem un popor mic, care trebuie să întrebuițăm toate mijloacele, să trăim more valahico, să cruțăm și dăm cât se poate mai mult pentru scopuri publice românești, dacă voim să rămânem la suprafață până în sfârșit.

Sfânta Liturghie.

„Nime din cei legați cu poftete și cu desmierdările trupesti nu este vrednic să vină, sau să se apropie, sau să servească Ție, împărate al mării, pentru că a servi Ție mare și tuficoșat lucru este chiar și Puterilor cerești“. Așa ne rugăm la sf. Liturghie și eu cred, că fiecare preot, când se pregătește să aducă sfânta Jertfă, se gândește la marea însemnătate a cuvintelor din aceasta rugăciune. La aceste cuvinte m'am gândit și când am citit celea ce le scrie domnul Belu, care acuză preoțimea de păcat greu și de simonie, fiindcă „primește mai multe stipendii, persolvând o singură liturghie.“

Eu cred, că nu-i corect, să privim chestia numai din premisa aceasta, când e vorbă de a ridica acuze așa de grele, ci trebuie să cercetăm împrejurările și datinile locului și să vedem, cum săvârșesc și ce săvârșesc preoții pentru stipendiile primite.

Pentru noi în locul prim sunt datătoare de ton deciziunile Conciliului provincial III. T. C. 1 Despre stipendii ni-se spune: „Stipendiul liturgic nu se dă pentru fructul sfintei liturgii, care fruct nu se poate compăra pe bani, ci se dă preotului pentru susținerea lui cuviincioasă, drept lucru fiind, ca cel ce servește altarului dela altar să trăiască. Cuantitatea stipendiului liturgic variază după împrejurările din diferite locuri și se stabilește în fiecare dieceză din partea Ordinariatului. Mai mult de un stipendiu nu poate să primească nici un preot pentru o singură liturghie... Pentru pomeniri pot însă preoții să mai primească oferte benevole și la liturghiile acele, pentru cari au primit deja un stipendiu.“

Din acestea se vede limpede, că nu-i permis să se primească mai mult de un stipendiu pentru o liturghie. Cum stăm cu stipendiul? În parohia mea e 60 fil., în alta e 50 fil., în alta e 40 fil., din cari terțialitatea e a cantorului. Cu cât e mai mic stipendiul, cu atât dau credincioșii mai multe „slujbe“. În Făgăraș aveam 2 cor. pentru o s. liturghie, dar nu primeam liturghii nici a treia parte, cât am primit în Săcal — în timp normal. Dacă stipendiul ar fi peste tot în o formă d. p. 2—3 cor., de bună samă n'ar fi îmbulziți preoții cu prea multe „slujbe“. Ce va face preotul, dacă pentru o zi anumită i-se aduc mai multe „slujbe“? Dacă i-se dau deodată și oferenții se învoiesc să li-se celebreze deodată în aceeași zi, eu sunt convins, că preotul le poate primi, fără teamă, că ar călca prin aceasta canoanele, pentru că învoindu-se oferenții să li-se celebreze deodată, prin aceasta ei voiesc o singură liturghie,

pentru care plătesc toți laolaltă un singur stipendiu, dar mai mare ca de obicei. Dacă vin pe rând oferenții și toți vreau pe aceeași zi să li-se celebreze s. liturghie, preotul are să aplice pentru cel dintâi și celorlalți să le spună, că numai li va pomeni și încă de atâtea ori, de câteori — după datina locală — se cuvine după banii primiți. După părerea mea numai atunci greșeste preotul, dacă fiecărui oferent li spune — *mințind*, că pe ziua amintită nu mai are altă liturghie și numai pentru el va aplica s. liturghie în aceea zi. La acest fel de preoți m'am gândit, când am scris articolul „Abuz cu celea sfinte“ în „Unirea“ Nr. 41—1911 și la acest fel de preoți să va fi gândit și d-l Belu.

Și acum ceva „pro domo“. În 2 August 1914 după amiază am fost dus în o parohie vecină. Când m'am întors sara acasă, am găsit 17 prescuri, și lângă fiecare 60 fil. și mi-a spus servitoarea, că au adus femei pentru bărbații și ficiorii mobilizați, să se țină slujbă „mâne“. Dimineața au mai venit încă 8. așadară 25 de slujbe. Ce era de făcut? Din faptul, de au știut unele de altele, am dedus, că vreau să se celebreze laolaltă. Dar erau multe! Celor, cari au venit dimineața, le-am spus, că din cauza mulțimei, voiu ținea mai multe sfinte liturghii pentru toți laolaltă și voiu ceti Cinstitul Paraclis de mai multeori, iarăși pentru toți laolaltă. Femeile mi-au răspuns: „Fă, cum știi, că tot într'un năcaz sunt cu toții.“ Tot așa fac și acum, când se întâmplă să-mi vie mai multe: Celebrez sfânta liturghie de mai multeori, cetesc Cinstitul Paraclis, de câteori pot și-i pomenesc pe respectivii cu numele la mai multe s. liturghii și din 2 August 1914 încoace la toate liturghiile pun câte-o particică „pentru toți acei mobilizați, pentru cari mi-s'a dat să aduc sfânta Jertfă“. Aceasta o spun și oferenților și cei, cari nu se învoiesc în felul acesta, duc slujbele la alți preoți. Că am făcut și fac corect, las să

FOIȚA.

Sonet.

Afară ard făclii în mâni de îngeri
Dumnezeasca pace-i peste fire
Afară lumea cântă de iubire
Faust! ca un călău tu singur sângeri!

Din valea asta a blăstămatei plângeri
Biruitoar învie a vieții mire,
Cu trupul îmbrăcat în strălucire
Vestind norocul nevisat de 'nvingeri.

Faust! zdrobește cupa și te 'nchină
Și fugi de noaptea care te 'ncunjoară,
Bisericile toate sunt lumină.

Fă-ți indoiala toată un holocaust
In mijlocul mulțimii care adoară
In noaptea ta de vrea-i vieață, Faust!

Ovidiu Hulea.

In Bințiți.¹⁾

De Al. Ciura.

Ceața mohorțită a toamnei târzii plutește
deasupra întinderilor, călușii aleargă de zor

¹⁾ Articol publicat în „Luceafărul“ nr. 6 (1914), ca specimen din „Albumul Vlaicu“.

prin noroiu și roțile trăsorii se afundă în tina moale...

Dinspre Murăș, din Câmpia ce o bănuim sub broboada de neguri trage un vânt subțire, ce ne șueră pe la urechi, ca pleasna unui biciu invizibil.

Stau tăcut lângă tovarășul meu de drum și liniștea, cu care se strecoară trăsura prin tină, mă predispune și mai mult la tăcere. Am senzația că mă strecor printr'un cimitir uriaș. Ropotul copitelor și uruitul trăsorii e prins și el într'o surdina uriașă, ca să nu turbure odihna celor ce dorm. Dela o vreme am impresia că plutesc deasupra unei ape mari, ce abia își încrețește valurile leneșe. Ne apropiem de satul, care a dat neamului nostru pe unul dintre cei mai distinși fii ai săi, și cu cât ne apropiam mai mult, cu atât ni se părea că ceața se întetește din ce în ce mai mult, preschimbându-se dela o vreme într'un lîntoliu de îngropare. Searele abia se întrevede din învălmășala negurilor, obosit de opintirile pentru a putea răsbate, cu un mănunchiu de raze, prin ceața dușmănoasă.

Satul apare deodată, în stînga cu căsuțele lui bine îngrijite, cu oamenii în straie curate, cari tocmai se înapoiază dela biserică. Iată și preotul, cu cartea de rugăciuni în mână, întovărășit de câțiva bătrâni. Pe la geamuri ochii iscoditori de fete clipeac, plini de curiozitate. Feciorii stau postați în apropierea

bisericii; ei ne salută, cu priviri prietinoși, arătând că înțeleg scopul venirii noastre. Cum mă uit la ei mi se par așa de cunoscuți, căci doar li mai văzusem, cu alt prilej...

Câtă mândrie și demnitate era în ținuta lor, când eșiră în fața publicului, încunjurându-l pe Vlaicu! Privirile lor mândre păreau a spune tuturor: „Și noi suntem din satul lui Vlaicu. ...Noi știam înaintea voastră, cine e el!“

Și când motorul a prins să sbârâie, când elicele au început a se învârti, cu un sgomot asurzitor, lumea din apropiere s'a dat speriată înapoi, dar făcâii din Bințiți au rămas neclintiti la funii și cămeșile lor fluturau albe în soare, agitate de vârtejul mașinei. Un gest ușor, și ei dau drumul frânghiilor; aparatul se ridică, sigur și elegant în slavă. Au urmat apoi clipele de entuziasm nebun, când lumea se îmbrățișa, vărsând lacrimi de fericire, sub rotirea triumfală a geniului românesc, ce fălăia deasupra noastră din aripile lui mândre în slava cerinului. Abia târziiu ne-am pomenit din beția acestui triumf, când aeroplanul se cobora încet, în spirale elegante, ca și când ar fi lunecat pe o vizibilă șosea aeriană.

jucece alții, eu sunt liniștit în conștiință, că am făcut, cât am putut și sunt convins, că dacă nu vom avea alte păcate, pentru procedura aceasta, nu mă va osândi prea dreptul Judecător.

Oct. Popa.

Ambasadorul Austro-Ungar la Brătianu. — În 16 crt. ambasadorul Czernin a cercetat pe prim-ministrul român Brătianu și pe ministrul de externe Porumbaru cu cari s'a întreținut mai mult timp.

Trupe sârbești la frontiera bulgară. — „B. T.“ primește din Viena următoarea depeșă: Din Sofia se anunță Ziarului „Südslavische Korrespondenz“, că, după comunicatul din Salonie al ziarului „Echo de Bulgaria“ comanda militară sârbească a concentrat la Sultan-Tepe, înspre frontiera bulgară două regimente de infanterie și de artilerie. La frontiera sârbo-bulgară se observă mari fortificații.

Chemarea supușilor bulgari. — Budapesta, 17 Septembrie. Ambasadorul bulgar ordonează supuși lor bulgari macedonieni cari sunt dela 18—45 ani și cari s'ersesc ca voluntari la honvezimea din Drinapoli să se prezinte la regimente pentru deprindere de arme pe timp de trei săptămâni. Toți cetățenii bulgari din Macedonia începând cu 17 crt. să se prezinte la ambasada bulgară din Budapesta pentru primirea pașapoartelor.

O acțiune în interesul invalizilor. — Guvernul a luat inițiativa unei mari acțiuni de stat în interesul invalizilor de războiu hotărând organizarea acțiunii de ajutorare și protejare a acestor jertfe a războiului.

Prin o ordonanță, Nr. 3301/915, apărută la începutul săptămânii curente, guvernul a creat un *Oficiu r. u. al invalizilor* în fruntea căruia stă, ca president, însuși ministrul president, căruia îi este atașat un vicepresident, încredințat cu conducerea efectivă a afacerilor.

Noul oficiu al invalizilor este chemat a supraveghia întemeierea, susținerea și conducerea sanatoriilor destinate pentru tratamentul ulterior al invalizilor de războiu; a școalelor pentru invalizi, a atelierilor de prothese și a așezămintelor agricole și indus-

triale de stat întemeiate în interesul existenței invalizilor. Oficiul invalizilor inițiază, conduce, sprijinește și supraveghează așezămintele înființate din inițiativă privată pe seama ostașilor ciungăriți, schilaviți și atinși de boale interne; administrează fondurile acestora, inițiază colecte, mijlocește ocazii de lucru și organizează patronajul pe seama invalizilor.

Un senat compus din 36 de membrii, numiți de ministrul president și pus sub prezidiul acestuia, are chemarea să întrețină legătură cu societatea în interesul invalizilor.

Ordonanța guvernului prevede înființarea a trei feluri de *institute pentru invalizi*: sanatorii pentru tratamentul ulterior al invalizilor, ateliere de prothese și școale pentru invalizi. Scopul celor dintâi este a face pe ostașii invalizi, prin un tratament ulterior chirurgical, ortopedic, masajiu etc., iarăși oameni capabili a-și câștiga pâinea de toate zilele. Atelierile de prothese vor prevedea pe schilavi cu membre (picioare, brațe etc.) artificiale, iar școalele de invalizi vor da ostașilor schilavi, incapabili a-și continua ocupația de mai înainte, instrucții pentru alte carieri.

R. E.

Războiul european.

Budapesta, 17 Sept. (Oficial).

Frontul rusesc. Rușii au încercat prin contraatac să nimicească atacul nostru dela nord-ost de Buczacz. Contraatacul lor l-am respins. Cu aceasta ocaziune artileria noastră a nimicit un tranșeu, un automobil panșerat, iar personalul de pe automobil, constător din 3 ofițeri, doi au murit, iar al treilea a ajuns prinsonier. De altcum situația în general e neschimbată. În Galiția ostică și pe frontul din Ikva luptele s'au domolit. La cursul Ștara nimic nou.

Frontul italian. La frontiera Tirolului în mai multe secțiuni ieri s'au dat lupte violente de artilerie. Azi-noapte număratoase trupe de infanterie italiană au atacat pozițiile noastre dela Monte-Costo și nord de el. Aceste eșiri le-am respins cu pierderi imenze pentru inamic.

La frontiera Carintiei italienii au dezvoltat o activitate vie pe localitatea Taoris. La sectorul Flitsch luptele continuă. Dela cursul Isonzo până la districtul Görz relativ e liniște. Câteva localități spre sud de Görz și partea nord-vestică dela Doberdo au fost bombardate cu vehemență de italieni. Spre vest de San-Martino am respins încercările italienilor de a-se apropia de pozițiile noastre.

Berlin, 17 Septembrie. (Oficial).

Frontul apusean. În Champagne, nord-ost de Perthes prin atac cu grante de mână am ocupat o parte din

Și când a atins pământul, când zeci de mii de oameni au rupt cordonul, ca să întimpine pe eroul zilei, feciorii din Bințișni au răsărit deodată din umbra sălciilor, încunjurând repede aeroplanul și apărându-l cu piepturile lor, căci mulțimea, în delirul entuziasmului ei, l-ar fi strivit în clipele acelea ale uitării de sine. Vlaicu a fost ridicat pe umeri, iar aeroplanul venia în urma lui, tras de feciorii din Bințișni; luneca încet-încet ca și când ar fi simțit și el oboseala cutropitoare a izbânzii.

Iată la ce mă gândeam când am trecut pe lângă acești flăcăi, cari îmi păreau așa de cunoscuți.

Erau aceiași!... Singur doar flacăra din privire era mai potolită...

Trecuse vreme de atunci! Aceiași flăcăi au întovărășit de atunci în București pe eroul văzduhului în cel din urmă drum a lui!

La poartă ne întâmpină nenea Dumitru și lelea Ană, părinții, și Iuon... Intrăm tăcuți în tindă și poposim în „casa dinainte“. Deasupra patului chipul lui Vlaicu, încadrat în aur, zâmbește cu decorațiile pe piept, în vreme ce geniul științii încunună cu lauri capul biruitorului, iar cei doi bătrâni se împărtășesc și ei din această apoteoză, în cele două colțuri ale tabloului.

Vorbele curg greu, căci nenea Dumitru își stăpânește numai abia lacrimile, în vreme ce mama plânge.

Ne pomenim scotocind prin vravuri de scrisori, fotografii, deseme, decorații... prin toate acele relicvii scumpe, cari au alcătuit frumozul și minunatul vis, ce acum se distramă... De pe pârreți se desprind icoane vechi, înfățișându-l pe Vlaicu, ca elev al școlii primare sau al liceului.

Observ, cu surpriză, că mâna îmi tremură și scrisorile, peste cari trec cu ochii, își joacă literele lor mărunte, de nu le mai pot deosebi.

Lelea Ană ne aduce ceva de gustare, supă și friptură, o cană cu vin — dar nu ne era foame. Ies cu Iuon în curte, în vreme ce tovarășul meu de drum se oprește cu bătrânii de vorbă.

Trecem alături, într'un șopron, unde era „arsenalul“ lui Vlaicu, în lungime de 4—5 metri și abia 2 în lățime. Toate au rămas în aceeași orânduială exemplară, cum le lăsase el. În stânga ușii strunga, iar dealungul pârreților, atârând în cuie, tot felul de minunății: sfredele, jilae, piroane, sârme, turbine mărunte, ceasornice ce-și așteptau repararea, cutii de tinichea cu tot soiul de explozibile, motoare în miniatură...

(Va urma.)

tranșeele franceze. Contraatacul l-am respins.

Frontul ostic. Trupele generalului Hindenburg au ajuns la Widsy. La Olyta și ost de Grodno situația e neschimbată. Azi dimineață am ocupat Wigsy-ul. Trupele generalului Mackensen au alungat pe inamic de pe regiunea nordică a ținutului mocirlos Pinsk.

Diverse.

Din cauza sfintei sărbători (Nașterea sfintei Marie), nrul proxim al ziarului nostru va apărea Joi în 23 Sept. la orele îndatinate.

Din dieceza Gherlei. Cu termenul de 25 crt. 1915. se scrie concurs la următoarele stațiuni docentale și cantor-docentale: Chioara (protop. Oaței). Hododgiurtelec (protop. Vălcăului), Sig (protop. Gherlei). Codor (protop. Olpretului) și Cremenea-Maia.

Decadința bisericii ortodoxe în Rusia. Clerul rusesc a înaintat o moțiune sfântului Sinod, în care arată, că necredința și delăsarea bisericii ortodoxe în Rusia i-a proporții tot mai mari. Causa e de a-se atribui lipsei de cultură a preoțimei și impregurării, că preoțimei materialicește e avizată la ajutorul credincioșilor.

Concedierea ostașilor. Oficiul „Kültigy Hadigy” anunță ordinațiunea comandai militare, în care se dispune concedierea pe 14 zile a ostașilor, cari sunt pe front dela începutul războiului.

Concurs. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs pentru următoarele burse:

1. O bursă de K. 300 din „Fundatiunea Ioan Petran”, pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universitare din Cluj. Cei împărțișiți cu această bursă vor fi obligați a lua parte la „Masa studenților academici din Cluj”.

2. O bursă de K. 80 din „Fundatiunea Radu M. Biureanu”, pentru studenți români dela școale secundare (gimnaziul și școale reale).

Cererile pentru aceste burse se vor înainta comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” (Sibiu—Nagy-szabon, str. Șaguna Nr. 6) până la 30 Septembrie n. a. c. însoțite de următoarele acte: a) certificat de botez; b) certificat de sănătate; c) certificat școlar pe anul 1914/15; d) certificat că e înscris ca elev și urmează studiile, ca elev ordinar, în anul școlar curent; e) certificat de paupertate. Bursele se vor da tinerilor cari nu mai beneficiază și de altă bursă. Se cere deci din partea petenților și o declarație în acest înțeles.

Cererile intrate după termenul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din ședințele comitetului central al „Asociațiunii”, ținute la 10 Iulie și 11 Septembrie 1915.

Andrieu Bârseanu
prezident.

Romul Simu
secretar substituit.

Călătoria familiei regale române. M. S. Regele, însoțit de M. Sa Regina și A. S. R. Principesa Elisabeta, a făcut Miercuri o călătorie pe Dunăre, dela Cernavoda la Măcin, iar din fața Brăilei, familia regală a debarcat pentru a întreprinde o excursiune, cu automobilul, în Dobrogea veche.

Suveranii au vizitat cu această ocazie, pozițiunile pitorești ale frumoasei noastre provincii de peste Dunăre.

Marele mareșal al palatului, dl Henri Catargiu, a însoțit familia regală, în această excursiune.

Ententa trimite trupe în Macedonia. În cercurile rusofile din Sofia se vorbește, că la cazul unui răspuns negativ dat de guvernul bulgar la ultima notă, va trimite trupe la Salonic, va trimite trupe în Macedonia prin Valona și va rupe legăturile diplomatice cu Bulgaria.

Circulațiunea peste Predeal s'a deschis. În 15 Septembrie n. 1915 s'a început din nou circulațiunea de persoane cu România. Supușii români și ai altor state balcanice, cari au fost oprțiți în Brașov, pleacă în grupuri mari în țările lor.

Soldați invalizi români reînțorși din Rusia. Eri în 17 crt. la orele 10 dimineața a sosit în Capitală al treilea transport de soldați invalizi aduși din Rusia. Numărul lor este de 113, între cari erau și următorii români:

Nicolae Liuba, reg. 61, Ioan Borota reg. 5, Oprea Conrad reg. 63, Ioan Bud reg. 85, George Grumaz reg. 5, Iosif Creștin reg. 61, Gavril Boid reg. 20 de honvezi, Ioan Lingurar reg. 2 de honv., George Lazar reg. 24 de honvezi, Mihai Fircu reg. 61, Titu Câmpian reg. 22 de honvezi, Vasile Mereșan reg. 63, Matei Bălan reg. 15 de honvezi, Alexandru Getan reg. 5 de honv., Victor Gerge reg. 2 de honvezi, Mihai Pap reg. 31 de honvezi, Ioan Crețu reg. 12 de honvezi, Ioan Merle reg. 26 de honvezi, Nicolae Simon reg. 60, Iosif Dragula reg. 15 honv., Pavel Jica reg. 61, Demetriu Meleș reg. 12 de honvezi, Simeon Terme reg. 4 de honvezi, Ștefan Abram reg. 81, Petru Petrașcu reg. 8 de honv., Marcin Pintiluc reg. 15, Ioan Arendaș reg. 11 de honvezi, Moise Negria reg. 8 de hon., George Șerban reg. 22 de honv., George Tra reg. 50.

Invalizii noștri istorisesc multe lucruri interesante din Siberia unde au fost internați. Ei au plecat din Rusia la 7 August. În Budapesta au fost bine primiți și internați în spitalul militar din strada Szegényház, cercui V. „F. P. R.”

Câtă muniție se cheltuște în războiu. Cetim în „Seara”: „Le Matin” publică o interesantă comparație între cantitățile de munițiuni cheltuite în războaiele anterioare și aceea cheltuită în actualul războiu. El scrie:

În timpul războiului dela 1870—71 artileria germană, care pe atunci era cu mult superioară celei franceze, nu împușca în decursul unei lupte mai mult de 200 obuze de fiecare tun. În timpul războiului ruso-japonez cifra aceasta se ridică la mai mult de dublul ei. În lupta dela Tuși-Ceau au fost lansate de câtră o singură baterie rusească 522 obuze de fiecare tun.

În timpul întregii campanii dela 1870—71, artileria germană a lansat în total 817.000 granate, dintre cari 79.000 asupra

fortărețelor franceze și 338.000 asupra pozițiilor dușmane de pe șes. A zecea parte din această cantitate, a fost cheltuită în lupta dela St. Privat, — în care, se spunea pe atunci, „s'a făcut cea mai mare risipă de munițiuni imaginabile.”

În timpul războiului ruso-japonez, care a durat mai mult timp nu e vorba, dar la care au participat forțe beligerante mult mai mici și care — pe lângă toate acestea — a fost adeseori întrerupt și de pauze destul de lungi, nu s'au lansat decât 954.000 granate.

În ce privește războiul actual, nu se pot numi încă — firește — cifre definitive. Din rapoartele prezentate până acum, se pot totuși scoate unele date, cari vădesc în deajuns afirmația, că „în nici un războiu de până acum nu s'a întrebuințat atâta muniție, ca în cel actual.”

S'a întâmplat de pildă ca într'o singură zi să fie lansate de către o singură parte beligerantă și pe un front de numai 8 km. nu mai puțin de 108.000 obuze. De unde se poate deduce că pe un metru de front se întrebuințează în războiul actual de șase ori mai multe obuze ca în cele mai crâncene zile ale războiului de la 1870—71.

Din comunicatele ruse se știe, că — cu prilejul ofensivelor în Galiția — Germanii au risipit peste 700.000 obuze, cari fuseseră transportate pe cel puțin 1000 vagoane de cale ferată.

După un comunicat francez de la 17 Iulie, artileria noastră a lansat la nord de Arras — în timp de 24 ore — nu mai puțin de 320.000 obuze, adică aproape tot atâtea câte a lansat artileria de câmp germană în timpul întregului războiu de la 1870—71.

Greutatea acestor 320.000 obuze poate fi apreciată la 4.500.000 kilograme, — ceea ce înseamnă că transportul lor a necesitat mai mult de 300 vagoane mari de marfă, și cel puțin 6 trenuri militare lungi. Pentru aducerea acestei cantități respectabile pe câmpul de luptă, a fost nevoie dat 4000 care, trase de câte 6 cai fiecare. Cheltuielile unui atare transport se ridică astfel la 9.375.000 fr.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Augustin Grulțiu.

„CĂLBEAZĂ”

la OI, VITE CORNUTE, PORCI, CAI, etc.

se vinde numai și numai prin medicina, în contra „călbezel” inventată și fabricată de dl farmacist

Simeon Oniciu

în ABRUDBÁNYA (Alsófehér m.)

și concesionată de înaltul Minister ungar sub numele de „PARASITIN”!

Grijiți că nime nu are dreptul de a vinde și fabrica această medicină.

Dacă va îndrăzni cineva, să vă imbie cu medicină în contra „călbezel” „Parasitin” rog să mă avizați, și ve-ți primi un frumos onorar, iar contra falsificătorului voi purcede pe calea legii.

Abrudbánya, 16 Sept. 1915.

Cu toată stima
Simeon Oniciu m. p.
farmacist.